

ATASSUT INATSISARTUNI

ATASSUT

UKA 2013/106-2

Siverth K. Heilmann

24.10.13

UKA13-imit atuutilersumik uranimik aamma aatsitassanik qingnornilinnik piiasarnermik attueqqusinngilluinnarnerup atorunnaarsinnissaannik Inatsisartut akuersissuteqarnissaannik Inatsisartut aalajangiussinissaannut siunnersuut.

(Inuussutissarsiornermut Aatsitassaqaarnermullu Naalakkersuisoq)

Maanga killippugut, uranimik aamma aatsitassanik qingnornilinnik piiasarnermik attueqqusinngilluinnarnerup atorunnaarsinnissaannik Inatsisartut akuersissuteqarnissaannik Inatsisartut aalajangiussinissaannut siunnersuut, Naalakkersuisut sinnerlugit Inuussutissarsiornermut Aatsitassaqaarnermullu Naalakkersuisup siunnersuutaa aappassaaneertussanngorparput, taamaalillutalu tunngaviusumik isummertussanngorluta.

Inatsisartut Aatsitassanut Ataatsimiititaliaata isumaliutissiissutaa ATASSUT-mit sukumiisumik misissorparput erseqqissumillu maannangaaq nalunaarutigissavarput ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut oqaaseqaataat tamakkiisumik ATASSUT-mit tapersorsoratsigu, taamaalillutalu Naalakkersuisut siunnersuutaat taamatut iluseqarluni akuersissutigineqarnissaa tamakkiisumik taperserlugu taasissalluta matumuuna nalunaarutigissavarput.

Taamatut naqissuseeriarluta ATASSUT-mit ilassutitut makkuninnga oqaaseqaateqassaagut:

Alloriarfissanngormat alloriarnaveersaassaagut taava? ATASSUT-mit taamak ingerlarusunngilagut, ATASSUT-mit periarfissat isigalugit akisussaassusilimmik ingerlarusuppugut.

Naak massa Inatsisartuni illuatungiliuttut akornanni oqaatsit kusananngilluinnartut, pineqartorlu pillugu innuttaasut nalorninissaannik aammalu akerliunissaannik sunniiniarnissamik

ATASSUT INATSISARTUNI

siunertaqarlutik, allaat sianigisaqanngitsutut naqissuserniarneqaraluarluta ATASSUT-mit qularnata inissisimavugut.

Inuiaqatigiit Kalaallit aningaasarsiornikkut namminiilernissarput kissaatigeqaarput
Inuiaqatigiit Kalaallit inuussutissarsiutitigit ineriartortitserusoqaagut
Inuiaqatigiit Kalaallit aningaasaliiumasunik, taamaalillutillu suliffissanik qulakkeerinnittunik qammaarusogaagut.

Eqqaamaneqassaaq Naalakkersuisut pissuserissaarlutik aammalu unneqqarillutik Inatsisartunut aperipput, Naalakkersuisulli siulii aatsitassarsiorfiutileqatigiinnut neriusaarillutik Inatsisartut innuttaasullu apereqqaarnagit killissarititaasoq qaangerlugu uraneqassutsimik misissuisoqarnissanik akuersaarnikuupput.

Ulluni kingullerni Inatsisartuni illuatungiliuttut siuttoralugit inuiaqatigiinni aalassassimaarnissamik annertuumik kaammattuisoqarpoq, ajoraluartumillu takusinnaasarput naapertorlugu illuatungiliuttut innuttaasunik isumaqatissarsiornertik annertuumik iluatsippaat, naak massa nammineq apereqqaannguaratik aqutissiuutartik pisortatigoortumik Inatsisartunillu tunuliaquteqartumik iluarsiivigineqarnissaa aqutissiuunniarneqartoq.

Aatsitassanut suliassaqarfimmi nassuiaat 2013-mi Naalakkersuisut erseqqissaateqarnerat ATASSUT-mit issualaassavarput:

“2010-imi misissuinermit akuersissutitut atugassarititaasussat nutaat Naalakkersuisut akueraat. Atugassarititaasussat taakkua, peqarfik qinngornernik ulorianartunik pinngoqqaatilinnik nunami pinngortitamiittartumit annertussutsinit annertunerusumik akoqartillugu, imminut akilersinnaatsutsimut misissuinermit suliaqartoqarnialernerani avatangiisinik, isumannaallisaanermik peqqinnissamillu misissuinermit suliaqarnissamut akuersissuteqarfigineqarnissamik qinnuteqarnissamut periarfissiipput.

ATASSUT INATSIARTUNI

Misissuinernik matuma siuliani taaneqartutut suussuilinnik Naalakkersuisut akuersissuteqarnerannut tunngaviuvoq, suliassanut qinngornernik ulorianartunik nunami pinngortitamiittartumit annertunerusumik akoqartunut tunngatillugu avatangiisinut, isumannaallisaanermut peqqinnissamullu tunngasut pillugit annertunerusumik ilisimasaqalernissap kiissaatigineqarnera.

Taamatutaaq Australiamiut ingerlatseqatigiiffiata GME-p misissuinissamut akuersissutip pigisaata annertusineqarnissaa siusinnerusukkut Naalakkersuisuusut akueraat, taamaalilluni taanna uranimik misissuinissamut akuersissummik tunniussilluni.”

Tassa aatsitassanut suliassaqaarfimmi nassuiaat 2013-mi Naalakkersuisut taamatut erseqqissaateqarput.

Matumani Narsap eqqaani Kuannersuarni aatsitassarsiorniarlutik misissuisut Greenland Minerals and Energy pineqarput, pineqartut qulaatiinnarumanagit ATASSUT-mit ingerlatseqatigiiffik paasiniaaffigaarput ingerlatsinerat pillugu assigiinngitsunik paasisaqarusulluta.

ATASSUT-mit paasivarput suliffeqarfiup 270 mio. kr. missaat misissuinerminut maannamut atorsimagai. Taamatutaaq aatsitassarsiornermik ingerlatsisinnaanissaminnut akuerineqassagunik tagginnikuuat 2,5 mia. kr.-it missaannik amerlassuseqartunik aningaasaliisoqartariaqartoq.

ATASSUT-mit suli paaserusupparput Naalakkersuisuusimasut siunertarisimaneraat ingerlatseqatigiiffik hundredemillionilikkaanik aningaasartorterialugu anisinneqarnissaa siunertarinqarsimanersoq imaluunniit aatsitassarsiorsinnaatilernissaannut akuersissummik tunniussiumaarnissaq siunertaralugu annertusisamik misissuinissaannik akuersissuteqarsimanersut?

Tassami misissuinissaminnut annertusaajumallutik kissaataanni ersersinneqarpoq allaat misissuinerminnik ingerlaqqinnissartik apeqqusersimagaat tamatumalu malitsigisaanik aningaasaliisussarsiornertik annertusisamik misissuisinnaatitaassanngikkunik, Naalakkersuisullu

ATASSUT INATSISARTUNI

kissaatigisimavaat aningaasaliisussarsiornerik ingerlatiinnassagaat aammalu misissuinerminnik ingerlatsiinnassasut, taamaammallu akuersissummik tunineqarsimasut.

ATASSUT-mit assut takujuminaatsipparput Inatsisartuni suna assortuussutigineqarnerseq, takujuminaatsipparput innuttaasut avissaartuunnissaannut Inuit Ataqtigiit soq siuttuunersut, uffa massa siuttuuffigisaminnik misissuinerit aningaasaliisussarsiornerillu ingerlanneqartut.

Navianarluinnartumut killeqqavugut, avatitsinniit alaatsinaaqqissaarneqarpugut, naalakkersuinikkut qanoq inissisimangersugut alaatsinaaqqissaarneqarpoq, ullumikkullu taamak avissaaqqatigitilluta nunatta aningaasaliiffigineqarsinnaaneranut periarfissagut ullut tamaasa sanngiillisartuarpagut, tamanna assut ilungersunartuusooq ATASSUT-mit naliliivugut.

Naalakkersuisooqtigiit pasineqarput innuttaasut qulaatiinnarlugit aalajangiiniartoqartoq, tamanna eqqunngilluinnartoq Inuit Ataqtigiit namminneerlutik aamma uppersarsinnaavaat!

Uran pillugu Inatsisartuni oqaluuserinninnerit arlallit ingerlanneqartareerput, tamatuma saniatigut Inatsisartuni ilaasortat piffissap ingerlanerani uran pillugu apeqqutit arlalissuit Naalakkersuisunut apuunneqartarput taakkulu akissutaat inuiaqtigiinnut siammarterneqartarput.

Assersuutigiinnarlugu ATASSUT sinnerlugu Inatsisartuni ilaasortat 10. Maj 2010-mi Aatsitassanik uranitalinnik aatsitassarsiornermi uranip annertussusia qummut killilerlugu aatsitassarsiorortoqarsinnaanissaa Naalakkersuisut suliniutigilersaarneraat Naalakkersuisut aperineqarput, Naalakkersuisullu paasisitsiniaanissamik tusarniaanernillu annertuunik ingerlatsisoqarnissaanik taamanikkut neriorsuipput, ilaatigut imatut akissuteqarlutik:

“Naalakkersuisut politikkeraat, ammasumik oqartussaaqtigiinnerullu aqqani, inuiaqtigiinni kikkut tamarmik isummaminnik annissinissaannut periarfissaqartillugit oqallinnissaq pisariaqartinneqartoq.

ATASSUT INATSISARTUNI

Siusinnerusukkut nalunaarutigineqareersutut 2010-imi innuttaasunit, soqutigisaqatigiinnit aammalu sulianik immikkut ilisimasalinnit arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngitsunit isummersuuterpassuit Naalackersuisut tusaaniarniarpaat.

Tassunga atatillugu siunertaavoq, sulianut immikkut ilisimasallit arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngitsut uranimik allanillu qinngornernik ulorianartunik akulinnik misissuinermut piiaanermullu paasisutissiinissaannik ilisimatitsissuteqarnissaannillu qinnuigineqarnissaat.

Paasititsiniaanermut ilaatillugu atuagaaraq aatsitassanik il.il. misissuinermut/piiaanermut tunngatillugu pissutsinik assigiinngitsunik nassuiaasoq saqqummersinneqassaaq.

Taamatuttaaq radiukkut/TV-ikkut aallakaatitassiortoqassaaq, tassani sulianut immikkut ilisimasalinnit arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngitsunit aatsitassarsiornermik ingerlatsinerup inuiaqatigiinnut attuumassuteqartortai saqqummiunneqassallutik.

Kiisalu kattuffiit innuttaasullu assigiinngitsut suliaqarfissanut tapersersuillutik akerliullutillu oqaaseqarsinnaasussat peqataatinneqassapput.”

Naalackersuisut siuliisa paasisitsiniaanissamik, tusarniaanissanik aammalu sukumiisumik misissuisitsinissanik imannaanaq neriorsuuteqarnikuupput, massakkullu Naalackersuisunut pisuutitsissutigineqarpoq innuttaasut qulaatiinnarlugit aalajangerniartoqartoq.

Massakkut Naalackersuisuusut Naalackersuisuusimasut sumiginnarsimasaannut pisuutinniarneqarsinnaanngillat, taamaammat pisuutitsissutit massakkut illuatungiliuttunut utertinneqartariaqartut ATASSUT-mit isumaqarluinnarpugut.

Naggataatigut ATASSUT-mit uteqqiilaassaagut:

Inuiaqatigiit Kalaallit aningaasarsiornikkut namminiilernissarput kissaatigeqaarput

Inuiaqatigiit Kalaallit inuussutissarsiutitigut ineriartortitserusoqaagut

ATASSUT INATSIARTUNI

Inuiaqatigiit Kalaallit aningaasaliiumasunik, taamaalillutillu suliffissanik qulakkeerinnittunik qammaarusoaagut.

Aalajangernissamut matumunnga akerliusut tusaavassi, qularutigissanngilarsi pingaartitasi aamma uagut pingaartikkatsigit.

Akisussaassusilimmik aammalu inuiaqatigiit nunarpullu sernigalugit aatsitassarsiorneq ingerlanneqassasoq ATASSUT-mit qulakkeerinnissaagut.

Inuit, uumasut, nuna avatangiisillu annertunerpaamik illersorneqarnissaat sutigut tamatigut sallijuassaaq tamanna aamma aatsitassanut inatsimmi eqqanaarneqarpoq, taamaattorli aamma aatsitassanik qalluinermi uran ilanngullugu qaqitaq nioqqutigineqassappat malittarisassat annertusisat sukangalluinnartut avaqqutaarneqarsinnaanngitsullu tunngavigineqarnissaat ATASSUT-mit qulakkeerinninnissarput qularutigineqassanngilaq.

Uran immi siunertaralugu qalluiniarluni qinnuteqartoqassappat, piumasaqaatit sakkortunerpaat nunarsuarmioqatigiit isumaqatigiissutaannit sakkukinnerunngitsut aammalu qummut killiliinissaq isumannaarneqassaat pillugu ATASSUT-mit qulakkeerinnittuussaagut.

ATASSUT taaseqataassaaq nunarput pillugu

ATASSUT taaseqataassaaq meerartagut pillugit

ATASSUT taaseqataassaaq kingulissagut pillugit

ATASSUT taaseqataassaaq sutigut tamatigut namminiilivinnissarput pillugu

Suli annertunerusumik ATASSUT-mit oqaaseqarsinnaagaluarluta oqallinneq tassunga killinnaviannngimmat matumuuna kingumut erseqqissassavarput Aatsitassanut ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut inassuteqaataat akuersaassagatsigu, taamaammallu siunnersuut taamatut iluseqarluni akuersaarneqarnissaa inassutigissavarput, tamatumalu ilutigisaanik allannguutissatut siunnersuut taamatut iluseqarluni itigartinneqassasoq inassutigissavarput.